

Kính thưa Thầy và các Thầy Cô!

Chúng con xin phép chia sẻ một số nội dung chính mà chúng con ghi chép trong bài Thầy Vọng Tây giảng từ 4h50' đến 6h00', sáng thứ Ba, ngày 29/4/2025.

PHẬT HỌC THƯỜNG THỨC

Bài 058: Không hiểu thân làm sao biết tôn sư

Người không hiểu thân tức là không biết hiếu kính, phụng dưỡng cha mẹ sẽ là người không thể biết tôn sư trọng đạo. Tôn sư trọng đạo chính là y giáo phụng hành, vâng lời dạy bảo của Thầy mà làm theo. Người xưa đã để lại lời chỉ dạy về đạo lý làm người, đó là khi ở nhà thì nghe lời cha mẹ, khi đến trường thì nghe lời thầy cô, tại gia tòng phụ, xuất giá tòng phu. Đạo lý này ngàn đời trước và ngàn đời sau vẫn không hề thay đổi. Nếu có thay đổi nghĩa là con người đã làm mất đi bản chất làm người của mình.

Con người trong thời đại 4.0 hay 5.0 có thể tận dụng khoa học kỹ thuật giúp hỗ trợ cho đời sống tốt hơn, giúp hành hiếu tốt hơn, tôn sư trọng đạo tốt hơn thì đó mới là người có trí tuệ. Chúng ta là con người, không phải là cái máy cho nên nếu con người chạy theo khoa học kỹ thuật mà quên đi bốn phận làm người của mình thì thật là đáng tiếc. Ngày nay, chỉ cần bấm máy thì một chút xíu là đã có ngay nhiều thứ theo yêu cầu của mình. Sự thuận tiện này khiến con người có nhiều thời gian rảnh và họ có thể dùng thời gian ấy để cống hiến cho xã hội, cho chúng sanh, cho người thân của mình thì thật tốt. Tuy nhiên, người ta lại dùng thời gian rảnh đó để thỏa mãn tập khí xấu ác.

Niệm Phật thì Phật sẽ an bài tất cả. Việc này không sai nhưng nó chỉ đúng đối với người công phu có lực, với người tu hành đúng như lý như pháp. Công phu của họ sẽ chiêu cảm như vậy. Còn niệm Phật trong vọng tưởng và tham cầu thì phải cẩn thận. Có người mẹ niệm Phật đã rất lâu nhưng con của cô khi 13 tuổi đã bỏ nhà ra đi mặc dù lúc nhỏ nghe theo Mẹ cùng tu, cùng niệm Phật với Mẹ. Người Mẹ này đã không quan sát nên không biết con mình niệm Phật với thái độ gì, cho nên đến khi đứa bé đã chán cách sống mà Mẹ đưa ra nên bỏ đi. Rất nhiều con cái của những người học Phật đa phần đều trở hành bất hiếu vô nghi, thậm chí là phá gia chi tử.

Gần đây cũng có người có tình trạng tương tự gọi điện thoại cho tôi. Tôi khuyên rằng cần phải ngay từ giây giờ nỗ lực thay đổi, không nên ôn lại chuyện quá khứ. Câu chuyện của họ hiện đang diễn ra rất phổ biến trong nhiều gia đình. Lý do là vì họ đã lơ là giáo dục hiếu thân tôn sư và họ chỉ biết thương yêu và cung phụng con một cách mù quáng. Trước đây, tôi rất nghiêm khắc với hai đứa con, không cho chúng tiền, một tháng đi học, tôi chỉ gửi vừa đủ tiền ăn sáng, đồ xăng cho nên không dư tiền để làm việc sai trái. Cha mẹ quá cung phụng con khiến chúng dư tiền ra mà làm những việc đau lòng cha mẹ.

Nếu không xem trọng giáo dục làm người thì sau này khi lớn lên, trẻ không biết cách đối nhân xử thế tiếp vật, không biết cống hiến. Chúng chỉ biết hưởng thụ thì sẽ hoàn toàn tự tư ích kỷ, thậm chí tự tư ích kỷ với chính ông bà và cha mẹ. Người xưa đã dạy rằng: “*Để sách lại cho con, chắc gì con đã đọc. Để tiền lại cho con, chắc gì con đã giữ được. Để âm đức lại cho con thì đời đời con cháu được hiển vinh.*” Đạo lý này ngàn đời trước đã đúng và ngàn đời sau vẫn không thay đổi, cho dù là thời đại 4.0, 5.0 hay 6.0, 7.0 thì vẫn luôn đúng.

Một bài kiểm tra rất đơn giản về giáo dục đó là đồ ăn trong tủ lạnh khi được lấy ra thì ai sẽ là người ăn trước? Nếu là con ăn trước thì đã thấy ngay rằng đời sau sẽ là cháu ăn trước, ông bà ngồi nhìn. Cho nên người đi trước làm như thế nào thì người đi sau sẽ như thế đó! Cha mẹ biết hiếu kính, biết tôn sư trọng đạo thì con cái sẽ không thể sống sai trái.

Hòa Thượng từng kể rằng ngày đầu tiên đi học, cha của Ngài đã lay tam quỳ cửu bái trước tiền nhân, trước Khổng Lão Phu Tử và người thầy của Ngài một cách vô cùng cung kính và ai cầu thầy toàn quyền dạy dỗ. Ngài làm con đứng ở phía sau, thấy cha mình kính tổ tiên, kính thầy như vậy thì làm sao có thể dám xem thường, dám manh động. Vài năm trước, báo chí đưa tin cha mẹ đã đánh cô giáo, thậm chí đánh cả cô giáo đang mang thai. Người làm cha mẹ đối xử với cô giáo như thế thì tương lai con của họ sẽ trở thành người như thế nào? Đây là điều vô cùng quan trọng mà chúng ta phải tư duy quán sát! Mọi thứ khác như cơm gạo áo tiền, danh vọng lợi dưỡng đều không quan trọng bằng việc giáo dục con cái.

Hiện tại, nước ta đã tiến hành xóa nhà tạm, tương lai, giáo dục học đường và y tế được miễn phí và phần còn lại là giáo dục gia đình. Do đó, nếu chúng ta không dạy tốt con cái thì chúng ta là người vong ân trước bốn ân nặng. Bốn phận của chúng ta khi làm thầy cô thì phải dạy tốt học trò, làm cha mẹ thì phải dạy tốt con cái. Nếu chúng ta không biết làm việc này thì chúng ta chưa phải là trưởng bối. Trong Kinh Phật nói rằng: “*Người trước không dạy thì đừng trách người sau*” - Trưởng bối không dạy thì không thể trách con trẻ, chúng vốn dĩ như một tờ giấy trắng.

Tuy nhiên, ngày nay, trưởng bối đang nhuộm tờ giấy trắng đó bằng sự hưởng thụ, bằng sự tự tư ích kỷ, ảo danh ảo vọng. Họ tưởng làm như thế là thương con mà không biết rằng như thế là đang tiêu phước báu của con. Ông bà tổ tiên chúng ta từng dạy: “*Người sống nhờ phước*” cho nên, khi con trẻ đã hết phước, nếu ai đó giao cho chúng cả một ngân hàng, thì chúng cũng làm cho sụp đổ. Tâm cảnh con người ngày nay rất vội vã, lú lút đến nỗi đồ vật để trước mặt, chúng không tìm thấy, không nhìn thấy. Bản thân tôi, dù không lưu tâm vẫn biết rõ mọi thứ xung quanh, đến đâu, tôi liền biết cây nào đang cần nước. Nếu vọng tưởng quá nhiều thì chúng ta không còn năng lực này, sẽ không thấy, sẽ quên hết.

Tôi ở nhà bao nhiêu ngày thì cây cối xanh tốt, ra nhiều trái, tôi chỉ cần đi nửa tháng là cây cối có nguy cơ bị chết. Ngày nào cũng tưới, cây mới đủ nước nuôi trái. Nếu vọng tưởng nghĩa là thân thể đang ở đó nhưng hồn bay bổng theo vọng tưởng, không tư duy hoạch định cách làm lợi ích cho cộng đồng xã hội, thì không thể làm cho cây trái tươi tốt. Trong những tấm gương đức hạnh Việt Nam có nêu câu chuyện về Phạm Ngũ Lão, trong lúc đang mãi tư duy chuyện đánh giặc ngoại bang mà cái giáo đâm vào đùi cũng không biết đau.

Lớp trẻ ngày nay quá nhiều vọng tưởng cho nên không tinh tường mọi sự mọi việc. Làm sao để có sự tinh tường? Sự tinh tường này xuất phát từ hiểu thân tôn sư chứ không phải xuất phát từ giảng đường Đại học hãy những học đường danh giá. Thầy Thái từng nói sinh viên đại học mà bất hiếu, bất kính cha mẹ thì có xem là người có tri thức, có văn hóa không? Tất nhiên là không rồi! Cho nên việc giáo dục trẻ rất quan trọng nhưng người ta lại xem thường.

Chúng ta mở trường ở Huế mà chỉ có 30-40 học sinh. Những người đưa con đến học cứ nghĩ rằng trường mở ra để kinh doanh. Ở Hà Nội cũng vậy, nhiều năm liền, hiệu trưởng, chủ tịch hội đồng quản trị đều đi làm không có lương, nhiều cô giáo không chịu nổi đành đau lòng mà rời đi, thế nhưng bậc làm cha mẹ không để ý việc này, không thấu hiểu rằng những thầy cô giáo ấy đều có gia đình, có cha mẹ, chồng con, đều phải ăn uống, phải cần sự chăm sóc. Chỉ cần tăng học phí thì những phụ huynh ấy liền bỏ đi.

Người xưa tôn vinh hai nghề cao quý nhất đó là nghề thầy thuốc và nghề thầy giáo. Vì sao vậy? Vì người xưa có trí tuệ nên biết rằng một vị quan tốt phải xuất thân từ một người con hiếu hạnh. Họ biết kính trọng cha mẹ mình thì sẽ biết kính trọng cha mẹ của thiên hạ. Câu nói này nghe đã rất vĩ đại nhưng vẫn là phạm trù ở thế gian. Lời dạy của Phật mới là phạm trù xuất thế gian, đạt được tâm lượng đồng thể đại bi, không còn phân biệt chấp trước. Phật dạy rằng: *“Tất cả thân nữ nhân là mẹ ta thời quá khứ và là vị Phật ở tương lai. Tất cả thân nam nhân đều là cha ta thời quá khứ và là vị Phật ở tương lai”*. Phật nói như vậy nghĩa là dạy chúng ta phải biết kính trọng chúng sanh như kính trọng cha mẹ mình, thậm chí như kính trọng một vị Phật.

Cho nên, liệu chúng ta đã làm tốt hiểu thân tôn sư chưa? Thực ra là chưa! Nếu muốn làm tốt thì ngoài việc tự mình trau dồi đức hạnh, chúng ta phải biết gánh nặng đường xa, phải lan tỏa thúc đẩy cho mọi người biết về việc hiểu thân tôn sư. Chúng ta là người học Phật, học chuẩn mực Thánh Hiền mà lơ là, không thúc đẩy giáo dục hiểu thân tôn sư, vậy thì ai sẽ là người làm việc này?

Đa phần người tu hành cho rằng việc lan tỏa đó là do Phật và Bồ Tát làm. Chúng ta hãy suy nghĩ cho kỹ để thấy rằng tại sao chính chúng ta không làm Phật, không làm Bồ Tát, không tiếp nối chí nguyện và sứ mạng của vị thầy ban đầu của chúng ta. Đó chính là Thích Ca Mâu Ni Phật - thầy của trời người. Chúng ta thường niệm *“Nam mô*

Bổn sư Thích Ca Mâu Ni Phật” trong đó bổn sư là vị thầy đầu tiên. Chúng ta được học, được biết mà vì sao chúng ta không làm, lại phải chờ ai đó hay sao?

Người ngày nay cho rằng người gánh vác việc làm đó chỉ là người rảnh rỗi, dư tiền của. Họ không biết rằng người đang gánh vác kia đã luôn giản tiện mọi tiện nghi trong cuộc sống, đưa chúng về mức thấp nhất để có dư ra một chút và sử dụng khoản dư ra đó làm các việc công hiến cho chúng sanh. Mọi người đang vận hành các vườn rau và lò đậu phụ, đều đầu tắt mặt tối, không để trễ chút nào, không để trồng giàn cây, bán mặt cho đất bán lưng cho trời. Cây cối xanh tốt bắt đầu từ ủ phân bón phân, tưới nước hằng ngày.

Hòa Thượng nói: ***“Không hiểu kính cha mẹ, làm sao biết hiếu thân tôn sư, làm sao biết y giáo phụng hành. Trong Kinh Vô Lượng Thọ, Phật dạy Tịnh Nghiệp Tam Phước, đây là căn bản, là nền tảng của học Phật. Nếu quên đi nền tảng căn bản này thì học Phật sẽ thiếu nhân tố vô cùng quan trọng để đạt đến thành tựu. Hiếu dưỡng phụ mẫu, phục sự sự trưởng là phước đầu tiên trong Tịnh Nghiệp Tam Phước. Phật pháp là sư đạo mà sư đạo được xây dựng trên nền tảng của hiếu đạo. Một con người bất hiếu thì làm sao biết tôn sư trọng đạo. Để bồi dưỡng ra một người thì người xưa chú trọng phẩm đức, năng lực để tương lai có thể vì xã hội, vì chúng sanh mà phục vụ. Làm thế nào để bồi dưỡng? Cha mẹ thầy cô hợp tác rất mật thiết mới có thể bồi dưỡng ra!”***

Việc này chúng ta phải nhắc đi nhắc lại cả trăm lần, cả ngàn lần, thậm chí cả đời là để giúp người đời sau biết hiếu kính cha mẹ, biết tôn trọng thầy cô. Nếu muốn vãng sanh Tây phương Cực lạc mà thiếu nền tảng hiếu thân tôn sư thì người tu trở nên mơ hồ. Chúng ta làm tốt những công tác này, cho dù không vãng sanh Tây phương Cực lạc, thì vẫn còn có chỗ tốt để đi chứ không đến nỗi堕 vào tam ác đạo. Hòa Thượng hay Phật đều nói rằng Thế giới Tây Phương Cực Lạc là thế giới của hiếu kính nên nếu ai đó không làm được hiếu kính thì người đó không thể vãng sanh.

Việc hợp tác trong giáo dục giữa cha mẹ và thầy cô mới có thể bồi dưỡng được một con người biết hiếu thân tôn sư. Ở nhà, cha mẹ dạy con biết kính trọng thầy cô và ở trường, các thầy cô lại dạy các con phải biết hiếu kính với Cha mẹ. Trẻ đến trường ngoài việc học kiến thức, phải được chú trọng việc giáo dục phẩm đức, năng lực, học vấn để có thể vì xã hội, vì chúng sanh mà phục vụ. Phẩm đức làm người vô cùng quan trọng, tuy nhiên, ngày nay người ta chú trọng đến năng lực, học vấn.

Kỳ này, nước ta tổ chức kỷ niệm 50 năm ngày giải phóng miền Nam, thống nhất đất nước. Đã nửa thế kỷ qua đi nên nhiều thế hệ con em về sau không biết đến chiến tranh, không biết đến sự mất mát hy sinh của thế hệ đi trước khi dành độc lập và tự do về cho đất nước. Hoạt động kỷ niệm là lời nhắc nhở về nguồn cội đến thế hệ sau. Khắp mọi miền tổ quốc đều đang đổ về Thành phố Hồ Chí Minh để xem diễu binh, họ không đi du lịch. Đây chính là giáo dục tâm vĩ mô, phải hướng tới giáo dục phẩm đức, học

vấn, năng lực mới đào tạo nên một con người trở nên hoàn thiện hơn để phục vụ xã hội và chúng sanh./.

Nam Mô A Di Đà Phật

Chúng con xin tùy hỷ công đức của Thầy và tất cả các Thầy Cô!

Nội dung chúng con ghi chép lời giảng của Thầy có thể còn sai lầm và thiếu sót. Kính mong Thầy và các Thầy Cô lượng thứ, chỉ bảo và đóng góp ý kiến để tài liệu học tập mang lại lợi ích cho mọi người!